

САБАҚТЫҢ ТАҚЫРЫБЫ

Табиғи ресурстарды бағалау

САБАҚТЫҢ МАҚСАТЫ

- ? 8.5.1.1 Табиғи ресурстарды экономикалық және экологиялық тұрғыдан бағалайды.
- ? 8.5.1.2 Жекелеген дүние жүзі аймақтарының табиғи ресурстық потенциалын бағалайды.
- ? 8.5.1.3 жекелеген табиғи ресурстарды өңдеу технологиясын сипаттайды, орталықтары мен дайын өнім түрлерін атау.

ЖЕТІСТІК КРИТЕРИИ

- ? Табиғи ресурстарды экономикалық және экологиялық тұрғыдан бағаласа
- ? Жекелеген дүние жүзі аймақтарының табиғи ресурстық потенциалын кесте бойынша түсірсе.
- ? Жекелеген табиғи ресурстарды өңдеу технологиясын сипаттап, орталықтары мен дайын өнім түрлерін анықтаса.

«РЕСУРС»- «ҚОР» ДЕГЕН МАҒЫНАНЫ
БІЛДІРЕДІ.

? **табиғи қорлар** - табиғи ортаның, қоғамның материалдық және рухани мұқтажын қамтамасыз ету үшін, өндірісте пайдаланылатын бөлігі.

- Егер кейбір зат әлі өз табиғи ортасында жатса, ол табиғи ресурс деп аталады. Оны табиғаттан ажыратып алып, өңдесе, ол шикізатқа айналады. Шикізаттан адамдар дайын өнім жасайды.

РЕСУРСТАРДЫҢ ЖІКТЕЛУІ

- литосфералық ресурстар.
- атмосфералық ресурстар.
- гидросфералық ресурстар.
- биосфералық ресурстар.
- ғарыштық ресурстар

? **Экологиялық
бағалау:**

**ЭКОНОМИКАЛЫҚ
БАҒАЛАУ**

Минералдық ресурстар

**Отын-энергетикалық
(мұнай, газ, көмір, шымтезек,
жанғыш тақтатас,
радиоактивті материалдар)**

**Металдық
(қара, түсті,
легирленетін, сирек,
бағалы металдар)**

**Металл емес
(фосфориттер, калий
тұздары және т.б тұздар)**

**Техникалық
(асбест,
графит, тальк)**

**Құрылыс материалдары
(кұм, саз, шағыл, мәрмәр және т.б)**

РЕСУРСТАРДЫҢ ЖІКТЕЛУІ

ТОППЕН ЖҰМЫС

Кен орындары мен олардың жергілікті аймағы үшін, қоршаған ортаға зияны бар ма? Олар қандай болу мүмкін ?

- әлеуметтік,**
- экономикалық**
- саяси мәселелердің тізімін құру**

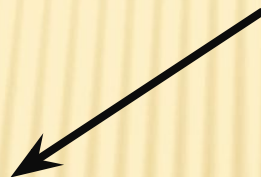
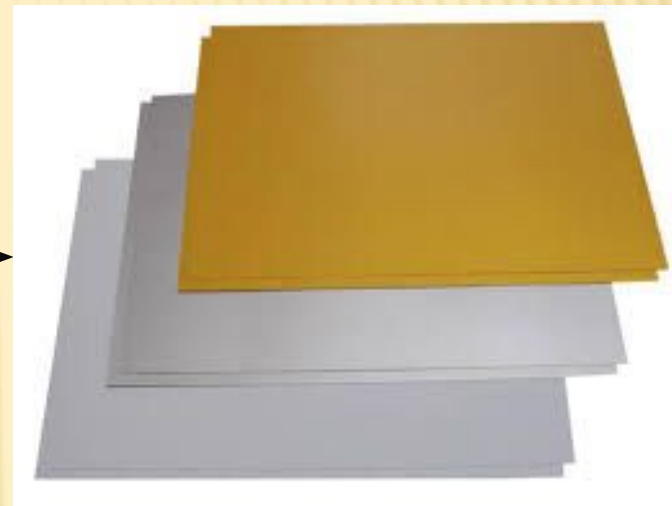
Ресурс. Шикізат. Өнім

Жоспар:

- ? кен орны
- ? шикізат
- ? өндіру жолдары
- ? дайын өнім орталығы

МУНАЙ → ПЛАСТИК → ПЛАСТИКАЛЫҚ БӨТЕЛКЕ

МАҚТА-ЖІП-КИИМ

ТОПЫРАҚ

КІРПІШ

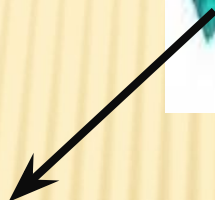
ҮЙ

Darkhan

ҚҰМ-ӘЙНЕК-ТЕРЕЗЕ

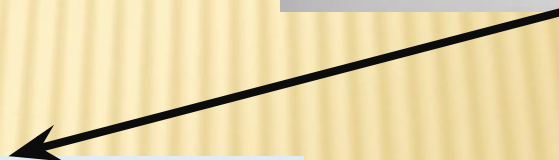
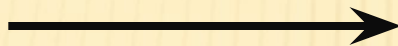

БОКСИТ-АЛЮМИНИЙ-ТОСТАК

АҒАШ-ҚАҒАЗ-КІТАП

ТЕМІР КЕНІ-ТЕМІР-РЕЛЬС

НИКЕЛЬ КЕНІ-НИКЕЛЬ-ПОДШИПНИКТЕР

КӨШЕТ-ҚАНТ ҚЫЗЫЛШАСЫ-ҚАНТ

ТОПЫРАҚ - САЗ БАЛШЫҚ - КЕРАМИКАЛЫҚ ЫДЫС

ЖЕР РЕСУРСТАРЫ

Карта земельных ресурсов

УСЛОВНЫЕ ОБОЗНАЧЕНИЯ

1 (Red)	Обработываемые земли	5 (Dark Green)	Леса с очагами обрабатываемых земель и пастбищами внетропические
2 (Yellow)	Обработываемые земли и пастбища	6 (Dark Green)	тропические и субтропические
3 (Light Green)	Пастбища (в засушливых областях с очагами обрабатываемых земель)	7 (White)	Малоиспользуемые и неиспользуемые земли
4 (Blue)	Пастбища оленей (тундровые)		

ГАЗ ҚОРЫНАН АЛДЫҢҒЫ ҚАТАРДАҒЫ ЕЛДЕР

<i>мемлекеттер</i>	<i>Ресурс, млрд. тонн</i>
АҚШ	445
Қытай	270
Ресей	200
Германия	90
Ұлыбритания	90
Австралия	85
ЮАР	70
Украина	47
Польша	25
Үндістан	25
Қазақстан	176,6

МУНАЙ ҚОРЫНАН АЛДЫҢҒЫ ҚАТАРДАҒЫ ЕЛДЕР

<i>Мемлекеттер</i>	<i>Ресурс, млрд. тонн</i>
Сауд Аравиясы	43,1
Ирак	16,7
БАӘ	16,2
Кувейт	15,7
Иран	14,9
Венесуэла	10,7
Мексика	8,5
Ресей	6,7
Қытай	4,0
АҚШ	3,8
Қазақстан	7.0

КӨМІР ҚОРЫ ЖӨНІНЕН АЛДЫҢҒЫ ҚАТАРДАҒЫ ЕЛДЕР

<i>мемлекеттер</i>	<i>Ресурс, млрд. тонн</i>
АҚШ	445
Қытай	270
Ресей	200
Германия	90
Ұлыбритания	90
Австралия	85
ЮАР	70
Украина	47
Польша	25
Үндістан	25
Қазақстан	176,6

СТАТИСТИКАЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕР

Мемлекет	Қоры (млрд.тонн)			Қолданылуы (млн.тонн)		
	мұнай	көмір	темір	мұнай	көмір	темір
Ресей	6.7	200	71.0	304	281	107
Германия	0.2	111	2.9	12	249	0
Қытай	3.9	272	40.0	160	1341	170
Сауд Аравиясы	35.5	0	0	404	0	0
Үндістан	0.6	29	19.3	36	282	60
АҚШ	3.0	445	25.4	402	937	58
Канада	0.7	50	25.3	126	73	42
Бразилия	0.7	12	49.3	61	29	162
Қазақстан	7.0	176,6	16,6	92	95	51,797
Австралия	0.2	90	23.4	29	243	112

ЖЕР ҚОРЫНЫҢ ҚҰРЫЛЫМЫ

Аймақтар	Өңделген жер	Табиғи жайылымдар	Орман	Жарамсыз жерлер
Дүние жүзі	11	26	32	28
ТМД	10	17	37	35
Шетелдік Еуропа	29	18	31	17
Шетелдік Азия	17	22	17	42
Африка	11	26	26	36
Солтүстік Америка	12	16	31	38
Оңтүстік Америка	7	20	52	20
Австралия мен Океания	5	54	18	22

ОРМАНДАРДЫҢ ТАРАЛУЫ

<i>Аймақтар</i>	<i>Ресурс, млн. га</i>
Дүниежүзі	4170
ТМД	800
Шетелдік Еуропа	200
Шетелдік Азия	530
Африка	740
Солтүстік Америка	850
Оңтүстік Америка	850
Австралия мен Океания	200

РЕСУРСПЕН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТІЛУІ

- ? Ресурспен қамтамасыз етілу дегеніміз – бұл табиғат ресурстарының қорының қолданылуына қатынасы.

Ресурспен қамтамасыз
ету = қоры / қолданылуы

*Жыл сайын пайдалы қазбаны пайдалану
2% өсуде*

ТЕКСТ БОЙЫНША ТАЛДАУ

**Өз айналанды, баспананды,
мектебінді зерттеп шығып,
ресурстардың ерекше
маңыздылығын түйінде.
Адамзат оларсыз тиімді өмір
сүре ала ма?**

КЕРІ БАЙЛАНЫС

Не білдім

Не түсіндім?

Не білгім келеді

